

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 czerwca 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że S. K. w okresie od 19 października 2015 r. do 30 kwietnia 2017 r. nie podlega ubezpieczeniom społecznym : emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek S. R.. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał , że w dniu 19 października 2015 r. strony zawarły umowę , której nadały nazwę umowy o pracę i mocą której S. K. powierzono obowiązki kamieniarza , pracownika gospodarczego w pełnym wymiarze czasu pracy na czas określony od 19 października 2015 r. do 18 października 2017 r. i wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 1 750,00 zł , a już od dnia 25 listopada 2015 r. stał się on niezdolny do pracy z powodu choroby (na zwolnieniu lekarskim przebywał do 20 marca 2017 r.). Zdaniem organu rentowego nadesłana przez płatnika dokumentacja pracownicza S. K. potwierdza jedynie fakt formalnego jej sporządzenia i nie jest dowodem faktycznego nawiązania stosunku pracy uzasadniającego podleganie ubezpieczeniom społecznym w charakterze pracownika w myśl art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W ocenie organu rentowego działania polegające na zgłoszeniu S. K. do ubezpieczeń w charakterze pracownika świadczą o chęci świadomego osiągnięcia korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych i skorzystanie ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z chorobą. Tym samym na podstawie art.83 § 1 Kodeksu cywilnego w związku z art.300 Kodeksu pracy Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził , że umowa o pracę zawarta między S. K. , a S. R. , jako zawarta dla pozorów, jest nieważna i S. K. nie podlega ubezpieczeniom społecznym w okresie objętym decyzją.

/decyzja k.35 – 36 akt ZUS/

W dniu 10 lipca 2017 r. pełnomocnik S. K. oraz S. R. złożył odwołanie od ww. decyzji zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie , że w okresie od 19 października 2015 r. do 30 kwietnia 2017 r. S. K. podlegał ubezpieczeniom społecznym : emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek S. R.. W treści odwołania podkreślono , że ww. decyzja nie znajduje uzasadnienia w stanie faktycznym sprawy , gdyż przedstawione w trakcie postępowania wyjaśniającego dowody świadczą o tym , iż S. K. faktycznie świadczył pracę polegającą na wykonywaniu prac porządkowych i czyszczeniu nagrobków. Co również istotne , u płatnika składek zaistniała potrzeba zatrudnienia pracownika , gdyż S. R. była w ciąży i starała się nie wykonywać prac wymagających aktywności fizycznej. Pełnomocnik skarżących jednocześnie zaznaczył , że S. K. był wielokrotnie wzywany na komisje lekarskie ZUS i nigdy nie kwestionowano stanu jego zdrowia. Samo zaś dążenie do uzyskania ochrony ubezpieczeniowej poprzez zawarcie umowy o pracę nie może być uznane jako czynność sprzeczna z prawem , bądź zmierzająca do obejścia prawa.

/odwołanie k. 2 – 10 , odwołanie k.2 – 10 akt o sygn. VIII U 1586/17/

W odpowiedzi na odwołanie , pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie jednocześnie przytaczając argumentację zawartą w treści zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k.19 - 20 , odpowiedź na odwołanie k.18 - 19 akt o sygn. VIII U 1586/17/

Postanowieniem z dnia 28 lutego 2018 r. Sąd połączył sprawę o sygnaturze akt VIII U 1586/17 ze sprawą o sygnaturze akt VIII U 1585/17 w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz zarządził ich prowadzenie pod sygnaturą VIII U 1585/17.

/postanowienie k.28 akt o sygn. VIII U 1586/17/

Na rozprawie w dniu 9 lipca 2018 r. pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/protokół rozprawy z dnia 9 lipca 2018 r. k.132 – 134/

Na rozprawie w dniu 6 września 2018 r. pełnomocnik S. K. oraz S. R. poparł odwołanie oraz wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

/protokół rozprawy z dnia 6 września 2018 płyta CD k.162/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Od 16 sierpnia 2010 r. płatnik składek S. R. prowadziła działalność gospodarczą pod firmą (...) i w jej ramach zajmowała się przede wszystkim sprzedażą kwiatów, a w pozostałym zakresie świadczyła usługi kamieniarskie. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej S. R. zatrudniała 3 pracowników.

/wypis z (...) k.3 – 4 akt ZUS, zeznania S. R. k.132 odwrot – k. 133 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:27:25 – 00:46:48 rozprawy z dnia 15 maja 2018 r., płyta CD k.100/

W 2015 r. przychody firmy płatnika kształtowały się następująco:

- styczeń – 2 914,17 zł
- luty – 2 698,95 zł
- marzec – 5 253,27 zł
- kwiecień – 5 293,61 zł
- maj – 6 250,41 zł
- czerwiec – 6 139,42 zł
- lipiec – 4 507,04 zł
- sierpień – 2 636,54 zł
- wrzesień – 5 928,07 zł
- październik – 13 073,57 zł
- listopad – 7 383,73 zł
- grudzień – 10 399,66 zł

/zestawienie przychodów płatnika k.74/

S. K. legitymuje się wykształceniem średnim.

/okoliczność bezsporna/

Od 2013 r. S. K. pozostaje w związku partnerskim z S. R.. S. K. oraz S. R. są rodzicami wspólnego dziecka.

/okoliczności bezsporne/

Przed sporządzeniem umowy o pracę z ww. płatnikiem, S. K. był zarejestrowany w Urzędzie Pracy. Od 2014 r. S. K. pomagał S. R. w prowadzonej przez nią kwiaciarni (m.in. otwierał i zamykał kwiaciarnię), a także J. R. (ojcu S. R.) w prowadzonym przez niego zakładzie kamieniarskim.

/zeznania S. K. k.133 – 133 odwrot w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:04:45 – 00:27:25 rozprawy z dnia 15 maja 2018 r., płyta CD k.100/

W dniu 19 października 2015 r. pomiędzy firmą (...) S. R. , a S. K. została podpisana umowa o pracę na czas określony od 19 października 2015 r. do 18 października 2017 r. W treści umowy wskazano, że S. K. od dnia 19 października 2015 r. będzie świadczyć pracę na stanowisku kamieniarza , pracownika gospodarczego z wynagrodzeniem w wysokości 1750,00 zł w pełnym wymiarze czasu pracy.

/umowa o pracę k.24 akt ZUS/

Zaświadczenie lekarskie z dnia 15 października 2015 r. wskazuje na brak przeciwwskazań do wykonywania przez S. K. pracy na stanowisku kamieniarza , pracownika gospodarczego.

W dniach od 19 do 20 października 2015 r. S. K. odbył szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

/zaświadczenie lekarskie k.23 akt ZUS , karta szkolenia BHP k.14 akt ZUS/

Kwiaciarnia S. R. nie miała stałych dni i godzin otwarcia, a niejednokrotnie jej funkcjonowanie było uzależnione od pory roku, czy też ilości odbywających się na pobliskim cmentarzu uroczystości pogrzebowych. S. R. wypłacała zatrudnianym pracownikom wynagrodzenie w formie gotówkowej „do ręki”.

/zeznania S. R. k.132 odwrot – k. 133 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:27:25 – 00:46:48 rozprawy z dnia 15 maja 2018 r. , płyta CD k.100 , dokumentacja płatnika w aktach ZUS/

W zakresie powierzonych obowiązków S. K. miał zajmować się otwieraniem i zamykaniem kwiaciarni , dostarczaniem do niej kwiatów. W tym celu S. K. udawał się na giełdę kwiatową .

Ponadto jak kwiaciarnia była czynna wnioskodawca odbierał zamówione znicze , a także wykładał wiązanki na zewnątrz kwiaciarni. W związku zaś ze świadczeniem przez firmę (...) usług kamieniarskich, S. K. zajmował się obsługą klientów w tym zakresie jak była taka potrzeba, a także czyszczeniem i odnawianiem pomników oraz wykonywaniem prac porządkowych wokół nich.

/zeznania S. K. k.133 – 133 odwrot w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:04:45 – 00:27:25 rozprawy z dnia 15 maja 2018 r. , płyta CD k.100 , zeznania S. R. k.132 odwrot – k. 133 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:27:25 – 00:46:48 rozprawy z dnia 15 maja 2018 r. , płyta CD k.100 , zeznania świadków : G. G. min.00:51:07 – 01:07:01 , R. W. min.01:07:01 – 01:13:14 , A. H. min.01:13:14 – 01:19:07 , M. M. min.01:19:07 – 01:25:03 , M. K. min.01:25:03 – 01:38:16 , E. U. min.01:38:16 – 01:49:24 , A. K. 01:49:24 – 02:06:54 rozprawy z dnia 15 maja 2018 r. , płyta CD k.100/

S. K. , z uwagi na relacje osobiste łączące go z S. R. , nie był przez nią kontrolowany pod kątem prawidłowości wykonywanych obowiązków , a sposób wykonywania przez niego powierzonych mu prac był zbliżony do prowadzenia działalności gospodarczej we własnym imieniu. Nie miał ustalonych stałych godzin pracy.

/zeznania S. K. k.133 – 133 odwrot w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:04:45 – 00:27:25 rozprawy z dnia 15 maja 2018 r. , płyta CD k.100/

W 2015 r. S. R. , z uwagi na ciążę , przebywała na zwolnieniu lekarskim (dziecko urodziła w 2016 r.).

/zeznania S. R. k.132 odwrot – k. 133 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:27:25 – 00:46:48 rozprawy z dnia 15 maja 2018 r. , płyta CD k.100 , zestawienie k.131 – 131 odwrot/

Od wielu lat S. K. leczy się z powodu schorzeń towarzyszących otyłości (od 2008 r. choruje na nadciśnienie tętnicze). W dniu 3 czerwca 2015 r. u wnioskodawcy rozpoznano otyłość 3 – go stopnia. W dniu 23 listopada 2015 r. u S. K. rozpoznano zmiany zapalne całego żołądka i dwunastnicy. W związku z rozpoznaniem schorzeniem , S. K. miał odbyć zabieg chirurgiczny , ale z uwagi na stan zdrowia nie został ostatecznie zakwalifikowany do operacji.

/dokumentacja medyczna k.84, k.87, k.90 , zeznania S. K. k.133 – 133 odwrót w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:04:45 – 00:27:25 rozprawy z dnia 15 maja 2018 r. , płyta CD k.100/

Od dnia 25 listopada 2015 r. S. K. stał się niezdolny do pracy z powodu otyłości (na zwolnieniu lekarskim przebywał do 24 maja 2016 r. ; w okresie od 1 czerwca 2016 r. do 30 marca 2017 r. S. K. korzystał z urlopu rehabilitacyjnego).

/zestawienie k.130/

Podczas nieobecności S. K. w pracy, S. R. nie zatrudniła pracownika w jego miejsce.

/zeznania S. R. k.132 odwrót – k. 133 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:27:25 – 00:46:48 rozprawy z dnia 15 maja 2018 r. , płyta CD k.100/

Po okresie niezdolności do pracy ,wnioskodawca nie powrócił do pracy w kwaciarni , a z dniem 21 marca 2017 r. płatnik składek na podstawie art. 30 § 1 pkt 2 Kodeksu pracy wypowiedział mu umowę o pracę. Z treści świadectwa pracy z dnia 30 kwietnia 2017 r. wynika ,że stosunek pracy ustał w dniu 30 kwietnia 2017 r.

/dokumentacja pracownicza S. K. k.74/

W listopadzie 2017 r. S. R. podjęła decyzję o zakończeniu prowadzenia działalności gospodarczej pod firmą (...).

/zeznania S. R. k.132 odwrót – k. 133 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:27:25 – 00:46:48 rozprawy z dnia 15 maja 2018 r. , płyta CD k.100/

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie ww. dowodów z dokumentów, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania.

W odniesieniu do zeznań S. K. oraz S. R. wskazać należy, że Sąd odmówił im wiary w zakresie w jakim wskazywano , że S. K. w spornym okresie faktycznie świadczył pracę na rzecz płatnika w ramach stosunku pracy. Ze złożonych przez ww. zeznań wynika bowiem, że w relacji łączącej S. K. oraz S. R. występowały elementy obce stosunkowi pracy, a wskazuje na to choćby brak podporządkowania pracowniczego ,co do godzin w jakich wnioskodawca miał świadczyć pracę. Co więcej, z zebranego materiału dowodowego ,wynika że (...) nie była otwarta każdego dnia , bądź też jej funkcjonowanie było uzależnione od określonych okoliczności, a zatem nie sposób przyjąć, aby wnioskodawca świadczył pracę w stałych godzinach , czy też w określonych dniach tygodnia. Podkreślić także należy ,że oprócz twierdzeń oraz dołączenia dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy , nie przedstawiono jakichkolwiek innych dowodów , które wskazywałyby na faktyczne wykonywanie przez niego obowiązków w ramach stosunku pracy. Ponadto , co przyznał sam wnioskodawca , nie był on kontrolowany przez S. R. pod kątem prawidłowości wykonywanych obowiązków, a sposób wykonywania przez niego powierzonych mu prac był zbliżony do prowadzenia działalności gospodarczej we własnym imieniu. Działania podejmowane przez wnioskodawcę w kwaciarni z uwagi na bliskie relacje łączące go z wnioskodawczynią Sąd ocenił jako pomoc osobie bliskiej a nie wykonywanie pracy w ramach pracowniczego podporządkowania, charakterystycznego dla stosunku pracy. Jako niewiarygodne Sąd ocenił także zeznania S. R. , co do okoliczności zaistnienia u niej potrzeby zatrudnienia S. K. , a fakt braku zatrudnienia pracownika podczas jego nieobecności w pracy , jedynie utwierdza Sąd w tym przekonaniu.

Nie sposób także przypisać przymiotu wiarygodności zeznaniom S. K. w zakresie w jakim wskazywał on , że niezdolność do pracy powstała u niego nagle. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika bowiem ,że S. K. od wielu lat choruje na schorzenia towarzyszące otyłości , a co również istotne, zawarcie spornej umowy o pracę zbiegło się w czasie z rozpoznaniem u niego otyłości 3 – go stopnia oraz planowanym zabiegiem chirurgicznym. W odniesieniu zaś do zeznań świadków: G. G., R. W., A. H., M. M., M. K., E. U. oraz A. K. wskazać należy, że jakkolwiek świadkowie ci potwierdzili, że S. K. pracował w kwaciarni S. R. oraz zajmował się pracami kamieniarskimi na cmentarzu , to jednak z zeznań tych (choćby również z uwagi na fakt ,iż wnioskodawca pracował w kwaciarni S. R. także przed zawarciem spornej umowy o pracę) nie wynika czy wnioskodawca wykonywał pracę na podstawie stosunku pracy , a nadto

wątpliwym wydaje się, aby ww. świadkowie posiadali wiedzę na temat faktycznego stosunku prawnego łączącego strony spornej umowy o pracę.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Zgodnie z treścią art.6 ust.1 punkt 1, art.8 ust.1 i art.11 ust.1 i art.12 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz.1778) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Definicja pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych została zawarta w przepisie art.8 ust.1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Pojęcie stosunku pracy o jakim mowa w art.8 ust.1 ww. ustawy jest równoznaczne z pojęciem stosunku pracy definiowanym przez art.22 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, I UK 296/04, OSNP 2006/9-10/157).

Stosownie do treści art.22§1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Stosunek pracy posiada szczególne cechy, które pozwalają na jego odróżnienie od innych stosunków prawnych do niego zbliżonych.

Stosunek pracy wyróżnia się:

- 1) koniecznością osobistego wykonania pracy,
- 2) podporządkowaniem pracownika pracodawcy,
- 3) wykonywaniem pracy na rzecz pracodawcy
- 4) i na jego ryzyko,
- 5) odpłatnością pracy.

W razie ustalenia, że w łączącym strony stosunku prawnym występowały elementy obce stosunkowi pracy nie jest możliwa ocena, że zawarta została umowa o pracę.

Nawiązanie stosunku pracy skutkuje równoległym powstaniem stosunku ubezpieczenia. Obydwa te stosunki, jakkolwiek mają inne cele, to wzajemnie się uzupełniają i zabezpieczają pracownika materialnie - pierwszy na co dzień, drugi na wypadek zdarzeń losowych. Stosunek ubezpieczenia społecznego pracowniczego jest konsekwencją stosunku pracy i jako taki ma charakter wtórny. Ubezpieczenie społeczne nie może bowiem istnieć bez stosunku pracy. Uruchomienie stosunku ubezpieczeniowego może odnosić się wyłącznie do ważnego stosunku pracy, a więc takiego, który stanowi wyraz woli obu stron realizowania celów, którym umowa ma służyć. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Legalis nr 88987). Sam fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art.22 k.p. formalne elementy umowy o pracę nie oznaczają, że umowa taka jest ważna.

Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym stwierdzono, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art.58§1 k.c. w zw. z art.300 k.p.). Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji gdy podejmowane czynności w

ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej świadczenia – innymi słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakieś czynności jedynie po to, aby stworzyć dowody jej świadczenia. Nawiązanie umowy o pracę może bowiem wynikać z czynności faktycznych wyrażających się z jednej strony zobowiązaniem pracownika do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, z drugiej zobowiązaniem pracodawcy do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art.22§1 k.p.).

Spór w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia, czy S. K. faktycznie świadczył pracę na rzecz płatnika składek S. R. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...), czy też strony zawarły kwestionowaną umowę o pracę wyłącznie w celu wyłudzenia świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a więc dla pozorów, ewentualnie czy czynność ta nie zmierzała do obejścia prawa i nie była sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

W ocenie Sądu analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że S. K. nie wykonywał pracy na rzecz S. R. na podstawie umowy o pracę. Niewątpliwie w spornym okresie czasu S. K. podejmował działania na rzecz S. R. ale nie sposób przypisać im waloru czynności wykonywanych w reżimie pracowniczym, wynikającym z nawiązanego przez strony stosunku pracy.

Przede wszystkim w toku niniejszego postępowania nie zostały złożone żadne dokumenty (poza dokumentacją osobową wnioskodawcy), z których wynikałoby, że wnioskodawca świadczył pracę w ramach podporządkowania pracowniczego. Z zebranego materiału dowodowego nie wynika także, aby wnioskodawca był rozliczany z czasu pracy, czy też był zobligowany do podpisywania list obecności. Co więcej, z zebranego materiału dowodowego, wynika że (...) nie była otwarta każdego dnia, a zatem nie sposób przyjąć, aby wnioskodawca świadczył pracę w ramach obowiązującego go wymiaru czasu pracy. Co również istotne, S. K. nie miał ściśle określonych czynności jakie ma wykonać danego dnia, a także nie był rozliczany z wykonywanych obowiązków. Wnioskodawca nie był w żaden sposób kontrolowany przez S. R. pod kątem prawidłowości wykonywanych obowiązków, a forma wykonywania przez niego powierzonych mu prac była zbliżona do prowadzenia działalności gospodarczej we własnym imieniu, co zeznał sam wnioskodawca. Zatem trudno mówić w tym przypadku o podporządkowaniu pracownika co do miejsca, czasu pracy i wykonywanych obowiązków oraz rozliczania go z powyższego. Praca wnioskodawcy nie miała charakteru pracy podporządkowanej. Wnioskodawców łączyły bliskie relacje osobiste i wykonywanie czynności na rzecz S. R., w ocenie Sądu było przejawem pomocy świadczonej osobie bliskiej. S. R. była matką dziecka wnioskodawcy i niewątpliwie w okresie ciąży wnioskodawca mógł chcieć jej pomóc jak osobie bliskiej.

W ocenie Sądu płatnik nie miał potrzeby zatrudniania pracownika, a wskazuje na to choćby brak zatrudnienia pracownika w czasie jego nieobecności w pracy. Podkreślić również należy, że fakt braku zatrudnienia pracownika na miejsce wnioskodawcy w czasie jego nieobecności utwierdza Sąd w przekonaniu, że zatrudnienie wnioskodawcy przez płatnika było fikcyjne. W ocenie Sądu celem podjętych przez wnioskodawcę działań, biorąc choćby pod uwagę jego stan zdrowia, było uzyskanie przez niego świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Reasumując, zdaniem Sądu Okręgowego, elementem charakterystycznym umowy o pracę, którego analizowany stosunek pracy na pewno nie zawierał, było wykonywanie pracy w ramach podporządkowania pracowniczego. Przede wszystkim zwrócić należy uwagę na to, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdza, aby płatnik kierował pracą wnioskodawcy, w szczególności, aby wskazywał na konkretne zadania do realizacji związane z powierzonym stanowiskiem pracy, oraz aby zakreślał konkretne terminy wykonania poszczególnych zadań. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika także, aby polecenia co do bieżącego wykonywania pracy były wydawane przez płatnika. Brak dowodu, że płatnik stosował jakikolwiek sposób rozliczenia z wykonania zadań przez S. K., a z zeznań samego wnioskodawcy nie wynika, aby na bieżąco miał on wyznaczane przez płatnika skonkretyzowane zadania i czas ich wykonania. Oznacza to, że nie ma podstaw do przyjęcia, że S. K. świadczył pracę w warunkach kierownictwa pracodawcy.

Konstatacja ta jest ważna, gdy założy się, że pracy pod kierownictwem w myśl art. 22 § 1 k.p., jest jedną z najważniejszych cech w procesie typizacji charakteru stosunku prawnego łączącego strony (wyrok SN z dnia 20.03.1965 r., III PU 28/64, OSNCP 1965, nr 9, poz. 157).

Oczywistym jest, że cechy podporządkowania pracowniczego mogą być w określonym zakresie charakterystyczne również dla zobowiązań cywilnoprawnych, a nadto, że mogą występować z różnym nasileniem (zob. wyrok SN z dnia 10.10.2003 r., I PK 466/02 Pr. Pracy 2004, nr 3, s. 35). Zatem zasadne jest rozważenie reguły umożliwiającej rozróżnienie, czy dany stan faktyczny charakteryzuje się podporządkowaniem pracowniczym, czy też więź łącząca strony nosi znamiona innej zależności (zbliżonej do kierownictwa pracodawcy). Ma to znaczenie, gdy weźmie się pod uwagę, że umowa mająca za przedmiot świadczenie pracy nie może mieć mieszanego charakteru, łączącego elementy umowy o pracę i umowy cywilnoprawnej (Wyrok SN z dnia 23.01.2002 r., I PKN 786/00, OSNP 2004, nr 2, poz. 23. Z. K., Rodzaje kontraktów menedżerskich, (...) 1999, nr 7, s. 12).

W konsekwencji dla oceny zobowiązania pracowniczego drugoplanowe znaczenie ma nazwa umowy oraz deklarowana w chwili jej zawarcia treść. Ważne jest, w jaki sposób strony kształtują więź prawną w trakcie jej trwania. Zważywszy, że ustawodawca nie zdecydował się na wskazanie dla stosunku pracy elementów przedmiotowo istotnych, zrozumiałe jest, że klasyfikacja doniosłości cech charakterystycznych zobowiązania pracowniczego jest problematyczna. Mimo to za prawidłowy należy uznać pogląd podkreślający konieczność występowania kierownictwa pracodawcy w stosunkach pracy. Wiążąca ta cechuje pracę pod kierownictwem, które stanowi element sine qua non każdego zatrudnienia pracowniczego. Formułując tą tezę nie można pomijać, że kierownictwo pracodawcy w procesie rozróżniania reżimów umownych ma niewątpliwie pierwszoplanowe znaczenie. Jest tak dlatego, że nie występuje ono przy umowach cywilnoprawnych. Słuszne jest zatem stanowisko, zgodnie z którym kierownictwo pracodawcy jest jedyną cechą rzeczywiście odróżniającą stosunek pracy od umów cywilnoprawnych (Z. Hajn, glosa do wyroku SN z dnia 16.12.1998 r., II UKN 394/98, OSP 2000, nr 12, poz. 177).

Zdaniem Sądu Okręgowego nie ma wątpliwości, że umowa o pracę sporządzona przez wnioskodawcę i płatnika składek miała charakter fikcyjny. Stanowisko takie uzasadniają ustalone okoliczności faktyczne. Wnioskodawca oraz płatnik nie wykazali, że w ramach zawartej spornej umowy o pracę doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w ramach podporządkowania pracowniczego.

Wskazać należy, że zgodnie z art. 83§1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorów. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie przez strony na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorowości oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58§1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

W wyroku z dnia 2 lipca 2008 roku (II UK 334/07, Lex nr 531865) Sąd Najwyższy wskazał, iż w sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa. Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji, gdy podejmowane czynności w ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej świadczenia – innymi

słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakieś czynności jedynie po to, aby stworzyć dowody jej świadczenia.

Tytułem do ubezpieczenia, z którym przepisy prawa ubezpieczeń społecznych łączą podleganie ubezpieczeniu i prawo do świadczeń, miało być w przedmiotowej sprawie zatrudnienie, jako wykonywanie pracy w ramach stosunku pracy. Nie jest istotne przy tym, czy strony miały realny zamiar zobowiązania się – przez pracownika do wykonywania pracy a przez pracodawcę do przyjmowania tego świadczenia i wypłacania wynagrodzenia, lecz to czy zamiar taki został w rzeczywistości zrealizowany. Pozorność wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych i jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Istotne znaczenie ma niezgodność między aktem woli a jego uzewnętrznieniem. Założeniem unormowania jest zgoda drugiej osoby na złożenie oświadczenia woli dla pozorów.

Ocena realizacji zwartej przez S. K. i płatnika umowy o pracę wskazuje na to, że strony zawarły umowę o pracę, której nie miały zamiaru realizować. O pozorności umowy o pracę wnioskować należy z całokształtu okoliczności dotyczących momentu zawarcia umowy, jak i przez pryzmat zdarzeń późniejszych.

W ocenie Sądu nie ma żadnych obiektywnych dowodów potwierdzających wykonywanie przez wnioskodawcę pracy na podstawie umowy o pracę.

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych należy stwierdzić, że mamy do czynienia z pozornością oświadczeń woli w zawarciu umowy o pracę przez płatnika, a S. K.. Celem działania stron nie było bowiem świadczenie pracy w ramach stosunku pracy i uzyskiwanie z tego tytułu wynagrodzenia, a jedynie osiągnięcie innych korzyści, które prawo wiąże z istnieniem stosunku pracy.

Głównym celem zawarcia umowy o pracę winno być nawiązanie stosunku pracy, a jedynie rezultatem i pośrednim celem zatrudnienia jest uzyskanie wskazanych korzyści. Podkreślić przy tym należy, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają kształtować elementy stosunku pracy zgodnie z wolą stron.

Wprawdzie płatnik składek założył akta osobowe S. K. , to jednak w ocenie Sądu dokumenty te nie świadczą o wykonywaniu pracy. Stworzenie tej dokumentacji miało jedynie uprawdopodobnić świadczenie pracy. Do ustalenia, że doszło do powstania między stronami stosunku pracy nie jest wystarczające spełnienie warunków formalnych zatrudnienia, a konieczne jest ustalenie, że strony miały zamiar wykonywać obowiązki stron stosunku pracy, wynikające z umowy o pracę i to czyniły.

W ocenie Sądu strony umowy musiały mieć świadomość tego, że umowa nie będzie ich obowiązywać, a ich ewentualne zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne będą krótkotrwałe. Nawiązanie stosunku pracy, którego elementami są zobowiązanie się pracownika do wykonywania pracy i zobowiązanie pracodawcy do wypłacania wynagrodzenia, nie było rzeczywistym celem stron. Stronom chodziło o uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia chorobowego i temu celowi podporządkowały skonstruowanie określonej sytuacji prawnej, a umowa o pracę stanowić miała przede wszystkim narzędzie do realizacji tego celu. Fikcyjne, czyli tylko pozorne zawarcie umowy o pracę nie mogło stanowić podstawy do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami pracowników.

Wobec powyższego Sąd uznał, że zaskarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalająca niepodleganie przez S. K. w okresie od 19 października 2015 r. do 30 kwietnia 2017 r. ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę jako pracownik u płatnika składek S. R. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) odpowiada prawu i na podstawie art.477¹§1 k.p.c. oddalił odwołanie , o czym orzekł w punkcie 1 sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c. zasądzając na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. od wnioskodawców S. R. i S. K. kwoty po 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd ustalił zgodnie z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. Dz. U. z 2018 r., poz.265 w brzmieniu obowiązującym w dniu złożenia odwołań przez wnioskodawców). Wskazać należy, że wartość przedmiotu sporu w sprawie nie przekroczyła 10 000 zł co czyni wniosek pełnomocnika ZUS o zasądzenie kwot po 2400 zł niezasadnym.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawców

4.10.2018

S.B.